

ليکونکی: محمد حسن سوايدن «M.Hassan Swiedan» .
منبع او دخپريدو نيته: کريدل «16-09-2025» .
ژباړونکی: پوهندوی دوکتور سيدحسام «مل» .

**د امريکا متحدین له حده بهر نه دي: د
اسراييلو په قطر بريد د خليج وهمونه مات
کړل**

US allies are not off-limits: Israel's Qatar strike shatters Gulf illusions

د امريکا لخوا ټاکل شوي لوی غير نا تو متحد باندې د تل ابیب بې ساري بريد سيمې ته خبرداری ورکړی چې ډیپلوماتیک اړیکې او امریکایي اډې د اسراييلو د پوځي لاسرسۍ څخه هيڅ ډول ډال نه وړاندې کوی.

Tel Aviv's unprecedented attack on a US-designated major non-NATO ally has warned the region that diplomatic ties and American bases offer no shield from Israeli military reach.

Photo Credit: The Cradle

د سپتمبر په ۹ مه، اسراییلو په قطر باندې په رڼا ورځ برید وکړ، چې د امریکا "ستر غیر نا تو متحد" (MNNA) دی. دا ادعا شوی پلمه د حماس د مشرانو وژنه وه، چې تل ابیب پخپله دمخه غوښتنه کړې وه چې د اوږدې مودې منځګړی، دوحه، د دې غورځنګ په اړه د واشنګټن غیر مستقیم نفوذ ساتلو لپاره کوربه توب ته دوام ورکړي.

خو برید ټولې سیمې ته د بیدارۍ یو لوړ غبر و: د اسراییلو د پوځي ځواک کارولو لپاره هیڅ محدودیت نشته، حتی د هغو هیوادونو په وړاندې چې مخالفت یې نه کوي.

اسراییل ولی قطر په نښه کړ؟

د اسراییلو لخوا د قطر د برید پریکړه د لوړ سیاسي لګښت په پام کې نیولو سره په سپکه توګه نه وه اخیستل شوې. نو کومې لاسته راوړنې دا اقدام توجیه کړ او تل ابیب یې دې پایلو ته اړ کړ چې دا پایلې ومني؟

لومړی هدف دا و چې دا پیغام پیاوړی کړي چې حماس په هیڅ ځای کې "هیڅ خوندي ځای" نلري. لکه څنګه چې د اسراییلو لومړي وزیر بنیامین نتنیا هو د سپتمبر په ۱۰ مه اعلان وکړ، "زه قطر او ټولو هغو هیوادونو ته وایم چې ترهګر ساتي، تاسو یا دوی وباسئ یا یې عدالت ته راولئ. ځکه چې که تاسو دا کار ونکړئ، موږ به یې وکړو."

که څه هم دا عملیات د حماس د مشرانو په وژلو کې پاتې راغلل، خو دا د هغه څه یوه مهمه سرغړونه وه چې له اوږدې مودې راهیسې د سره کرښې په توګه ګڼل کېده: د فارس خلیج په سیمه کې د واشنګټن د متحدینو په نښه کول.

دا یوه مهمه پوښتنه راپورته کوي: څه تضمین ورکوي چې اسراییل به دا بریدونه نورو هیوادونو لکه ترکیې، مصر یا نورو ته ونه غځوي؟ د قطر برید تایید کړه چې نه د متحده ایالاتو ملګرتیا او نه هم جغرافیایي واټن په لویدیځه آسیا کې معافیت وړاندې کوي.

لکه څنګه چې په واشنګټن کې د اسراییل سفیر، یچیل لیتز، فاکس نیوز ته وویل، "که موږ دا ځل دوی ترلاسه نه کړل، نو موږ به یې بل ځل ترلاسه کړو."

په دې کولو سره، تل ابیب موخه درلوده چې د حماس نور دوستانه هیوادونه ویره کړي او د زیاتوالي په زینه باندې تسلط ټینګ کړي - حتی د ابراهیم ترون لاسلیک کونکو د جلا کیدو او د واشنګټن د عادي کولو کمپاین پېچلي کولو خطر سره.

دوهم هدف د وخت سره تړاو لري. د اسراییلو برید د حماس مشرانو سره د غزې لپاره د متحده ایالاتو په منځګړیتوب د اوربند وړاندیز بیاکتنې سره سمون درلود. اسراییل هڅه وکړه چې دوه شیان ترلاسه کړي: لومړی، قطر مجبور کړي چې د خپل منځګړي رول

خخه لاس واخلې حكه چې دا په ممنوعه توگه گران دی؛ او دوهم ، پخپله د مشر مذاكره كوونكي خليل الحيا وژنه .

دا ډول كړني به ډيپلوماسي له خنډ سره مخ كړي او د نتانياهو لپاره به دروازه پرانيزي چې جگړه تر هغه وخته پورې وغځوي چې د هغه اصلي هدف ترلاسه شي، كوم چې د غزې نيول او د مقاومت ټول ملاتړي له منځه وړل يا ايستل دي - په مؤثره توگه په انكليو كې وسله واله مبارزه پای ته رسوي.

درېم هدف دا وښودل شو چې د تل ابیب نوی امنیتي نظریه نور د جغرافیه یا سیاست لخوا محدوده نه ده. که څه هم اسرائیل د اوږدې مودې راهیسې د سیمې تر ټولو پیاوړی پوځ لري، دا دمخه هڅه کوله چې خپلې ښکېلتیاوې د سمدستي گواښونو سره د مقابله او د ارامۍ بیرته راگرځولو پورې محدودې کړي. نن ورځ، هدف نور کنټرول نه دی بلکې د خپلو دښمنانو بشپړ ماتې ده.

د بهرنیو چارو یوه مقاله چې د میر بن شبات لخوا په گډه لیکل شوې - په بیت المقدس کې د ملي امنیت او صهیونیست ستراتیژۍ لپاره د مسکا و انستیتیوت مشر ، د اسرائیلو د ملي امنیت پخوانی سلاکار او د ملي امنیت شورا پخوانی مشر (۲۰۲۱-۲۰۱۷) - او اشرف فریدمن، په مسکاو کې لوړ پوړی ملگری او د اسرائیلو د ستراتیژیکو چارو وزیر پخوانی سلاکار، دا روښانه کوي:

"په ایران، لبنان، قطر او نورو ځایونو کې د اسرائیلو لخوا د لوړ پوړو مشرانو هدفې وژنې ښيي چې اسرائیل نور هغه سره کړنې نه مني چې گاونډیان یې باور لري چې هیڅکله به یې نه تیریري. اسرائیل به د دښمنو ډلو هیڅ مشر ته معافیت ورنکړي، پرته له دې چې د دوی سیاسي لقب یا موقعیت وي، که اسرائیل باور ولري چې دوی په ترهگریزو فعالیتونو کې ښکېل دي. په تیرو وختونو کې، اسرائیل به عموماً دا کړنې په ټیټ پروفایل ډول ترسره کولې یا هڅه یې کوله چې په دوی کې خپل رول پټ کړي، مگر اوس د دوی مشران په ښکاره ډول دا حرکتونه مني."

سره له دې چې د سیمې تر ټولو پیاوړی پوځي ځواک دی، "اسرائیل سیمه ایز واکمن نه دی - او نه هم غواړي چې یو شي." پرځای یې، مقاله استدلال کوي، تل ابیب هڅه کوي چې سیمه ایز نظم د پخوا په پرتله ډیر لوړ کړي.

څلورم، که څه هم ثانوي، انگېزه د قطر د رسنیو وسایلو، په ځانگړې توگه الجزیرې، ته د غزې د جگړې د پوښښ لپاره سزاوړ کول وو. د قطر رسنیو په نړیواله کچه د فلسطین د بیانيې په پراخولو کې مرکزي رول لوبولی دی.

له ۲۰۲۴ کال راهیسې، اسرائیل د چینل د بندولو لپاره قانوني او عملیاتي وسایل لټولي دي. کنیسټ د "بهرني خپرونکو" یو لنډ مهاله قانون تصویب کړ چې لومړي وزیر او د

مخبرانو وزیر ته اجازه ورکوي چې د ۴۵ ورځو د نوي کولو وړ مودې لپاره د امنيتي گواښونو په توگه شبکې وتړي.

د نننیا هو دفتر د الجزیرې په وړاندې د سمدستي اقدام ژمنه وکړه؛ خو اونی وروسته، کابینې چینل ته امر وکړ چې د اسراییلو پلیټ فارم خپروني ودروي، د هغې تجهیزات یې نیول او دفترونه یې وتړل. د اسراییلو محکمو بندیز تایید کړ او وغځاوه، پداسې حال کې چې وزیرانو چینل د اشغالگرو ځواکونو د خطر سره مخ کولو په توگه انځور کړ، چې د هغې د تکرار نوي کولو لپاره یې د امنیت دلیل چمتو کړ.

په قطر برید د هغې د رسنیو وسایلو ته د یو واضح پیغام په توگه هم کار وکړ، کوم چې د حماس د بیان تایید اوس په قیمت راځي، او دوحه باید خپله د رسنیو ستراتیژي بیاکننه وکړي.

په کورني ډول، برید د نننیا هو د ښي اړخو ایتلاف ملگرو ته یو قوي سیگنال واستاوه، چا چې په مکرر ډول گواښ کړی و چې که هغه د یرغمل نیولو او اوربند په خبرو اترو کې امتیازات ورکړي نو د هغه حکومت به نسکور کړي. په نازکو خبرو اترو کې د گډوډونکي نظامي عملیاتو په معرفي کولو سره، د نه منلو وړ جوړجاړي احتمال له منځه لاړ. بحث د احتمالي بندیانو تبادلې څخه د "بشپړ بریا" غوښتنو او د مخنیوي لگښتونو په اړه بحثونو ته بدل شو، نه د ډیپلوماتیکو تبادلو. کله چې د یو مشر بقا د یوې محدودې او سخت دريځي ملاتړې ادې پورې اړه لري، د هوډ څرگندونه، حتی د ډیپلوماسۍ په لگښت، په سیاسي توگه گټوره کیږي.

په دې توگه برید یو قوي داخلي فعالیت ترسره کړ. دا ځواک اټکل کړ، د امتیازاتو مخه یې ونیوله، او د حتمي او مطلق بریا کیسه یې وساتله. د ماریو لخوا یوه نظر پوښتنه ښيي چې 75 سلنه اسراییلیانو د برید ملاتړ وکړ - 49 سلنه په بشپړ ډول د عملیاتو او د هغې د وخت ملاتړ وکړ، 26 سلنه یې تصویب کړ مگر د هغې د وخت په اړه یې پوښتنه وکړه. یوازي 11 سلنه د برید مخالفت وکړ، پداسې حال کې چې 14 سلنه د نظر څرگندولو څخه ډډه وکړه.

نړیوال خبرگونونه او ستراتیژیک اغیزې

په نړیواله کچه، تل ابیب په چټکۍ سره برید د "ترهگرو خوندي ځایونو" ته د گوزار او د اسراییلی بندیانو د بیرته راگرځولو په لور د یو گام په توگه وټاکه. روایت دا دی چې د حماس د پټځایونو له منځه وړلو سره، په دې ډله فشار راځي چې د اوربند هر ډول تړون ومني - پرته له دې چې شرایط یې په پام کې ونیول شي.

پداسې حال کې چې برید بې له شکه په حماس فشار زیاتوي، اصلي بار په غزه کې میشته مقاومت باندې راځي، کوم چې د تل ابیب د تمې څخه ډیر مقاومت ثابت شوی.

په قطر بريد سمدلاسه د متحده ايالاتو سره د هغې د امنيتي اړيکو د گټورتيا په اړه شکونه راپورته کړل، کوم چې د خپل MNNA باندې د بريد مخه نيولو کې پاتې راغلل. واشنگټن، چې د پايلو څخه د مخنيوي لپاره ليواله دی، په چټکۍ سره ځان د اسر اييلو له اقدام څخه لرې کړ.

ويل کيږي چې د متحده ايالاتو ولسمشر ډونالډ ټرمپ د اسر اييلو سره ژوره نارضايتي څرگنده کړې، او دا عمليات يې د متحده ايالاتو او اسر اييلو د گټو خلاف يو اړخيز عمل وباله. د سپټمبر په ۱۳ مه، ټرمپ په نيويارک کې د قطر له لومړي وزير او بهرنيو چارو وزير شيخ محمد بن عبدالرحمن الثاني سره وليدل، چې دا گام د زيان کنټرول په توگه تعبير شو. د سپټمبر مانې وياندې کارولين ليويټ وروسته وويل چې ټرمپ قطري چارواکو ته ډاډ ورکړی چې "داسې شی به بيا د دوی په خاوره کې نه پېښيږي."

واشنگټن په لويه کچه د پايلو په کمولو کې بريالی شو. د قطر د نړيوالو رسنيو دفتر يوه اعلاميه خپره کړه چې تاييدوي چې د متحده ايالاتو سره يې امنيتي او دفاعي ملگرتيا "له بل هر وخت څخه پياوړې ده"، هغه راپورونه رد کړل چې دوحه د واشنگټن سره خپلې پوځي اړيکې بيا ارزوي.

بيا هم، بريد د سيمه ايزو حکومتونو لپاره مهمې پوښتنې راپورته کړې: که چيرې دوی د واشنگټن د لور پورې متحد څخه د تيري مخه نشي نيولی نو د MNNA نومول څومره وزن لري که چيرې اسر اييل له پامه وغورځوي؟ که چيرې د متحده ايالاتو هوايي دفاع به د قطر ساتنه ونه کړي، نو څه به وکړي؟ او که نننياهو د ټرمپ له اجازې پرته عمل وکړي (د راپورونو له مخې واشنگټن ته دمخه خبر ورکړل شوی و)، ټرمپ څنگه تضمين کولی شي چې دا به بيا نه پېښيږي؟

دا هغه بېرني پوښتنې دي چې په لويديځه آسيا کې پاليسي جوړونکي بايد وپوښتي. هرڅومره ژر چې دوی ځوابونو ته ورسېږي، دوی به د خپل حاکميت دفاع لپاره ښه سمبال وي.

دا په فارس خليج کې د امريکا د اعتبار او د قطر د باور لپاره د امريکا د ساتنې لپاره يوه لويه ازموينه وه، په ځانگړې توگه د العدید ادې ستراتيژيک اهميت ته په پام سره. خو د اسر اييلو په اړه د واشنگټن عامه غندنه، د لورې کچې چټکه ښکيلتيا، او د دوحه لخوا د هر ډول ستراتيژيک بيا ارزونې ردول ښيي چې زيان محدود شوی دی. په حقيقت کې، داسې ښکاري چې قطر د امريکا سره خپلې پوځي اړيکې دوه چنده کوي، هيله ده چې دا به د اسر اييلو د راتلونکي يرغل مخه ونيسي.

په سیمه ایزه کچه، برید په پلازمینو انقره او قاهره کې د خطر زنگونه وهلي، چې دواړه ویره لري چې دوی ممکن د تل ابیب راتلونکی هدف وي. مصر لا دمخه په پلازمینه کې د حماس مشرانو په نښه کولو لپاره د اسراییلو یوه ښکاره دسیسه شنډه کړې ده.

دا اندیښنې د قطر د برید سره نه دي پیل شوي. دوی د نتانیا هو د اکتوبر 2023 گواښ ته اشاره کوي چې د حماس غړي هرچیرې چې وي تعقیب کړي: "

د حماس ټول ترهگر مړه سړي دي چې گرځي - د ځمکې څخه پورته، د ځمکې لاندې، د غزې څخه بهر."

د دې کال په پیل کې په ایران باندې د اسراییلو برید یوازې ویره ژوره کړه. د اسراییل او ایران د ۱۲ ورځنی جگړې وښودله چې په لویدیځه آسیا کې د مخنیوي ځواک له منځه تللی او تل ابیب چمتو دی چې خپل پوځي کمپاین هر هیواد ته، حتی سیمه ایزو قدرتونو ته وغځوي.

د انفرې ویره په چټکۍ سره عملي شوه. د ترکیې د دفاع وزارت ویاند اد میرل ذکي اکثرک خبرداری ورکړ چې اسراییل کولی شي "خپل بي پروا بریدونه نور هم پراخ کړي، لکه څنګه چې یې په قطر کې وکړل، او ټوله سیمه، په شمول د خپل هیواد، نا ورین ته وغورځوي."

د حماس مشران په منظم ډول ترکیې ته سفر کوي، او ځینې یې هلته اوسېږي. تل ابیب انقره تورنه کړې چې حماس ته اجازه ورکوي چې د ترکیې په خاوره کې بریدونه پلان کړي، استخدام وکړي او فنډونه راټول کړي.

د تیرینز ریسرچ او ایډوانزري د ترکیې پروگرام رییس، سرحت سوها کبوکوکلو وویل: "د اسراییلو وړتیا چې په ښکاره معافیت سره بریدونه ترسره کړي، ډیرې وختونه د سیمه ایزو هوایي دفاع او نړیوالو نورمونو څخه تیرېږي، یو مثال رامینځته کوي چې انقره ژوره اندیښمنه کوي." د مصر په اړه، ډیرې رسنیو راپور ورکړی چې قاهرې امریکا ته خبرداری ورکړې چې که اسراییل د قطر په څیر برید هڅه وکړي نو د "سختو پایلو" سره به مخ شي. د العربیه او نورو سعودي او اسراییلي رسنیو په وینا، مصر لا دمخه د تل ابیب سره امنیتي همغږي "تر بلې خبرتیا پورې" کمه کړې ده.

که څه هم دا افشاګانې د قاهرې اندیښنه منعکسوي، خو د تل ابیب یا واشنگټن پر وړاندې کوم جدي غچ اخیستل ناشونی دی. مصر د اسراییلو د تاوتریخوالي د مخنیوي لپاره د دې بیانونو کارولو ته ډیر لیاواله دی. قاهره ممکن دغزې په جگړه کې د خپل منځګریتوب رول پراخولو هڅه هم وکړي، په ځانګړې توګه که د قطر رول کم شي.

دا به په حماس باندې خپل نفوذ زیات کړي او د واشنگټن په سترگو کې به یې ارزښت لوړ کړي. مگر د فکر دا کرښه یو مهم ټکی له لاسه ورکوي: د اسرائیلو وروستی موخه د ټولو فلسطیني مقاومت له منځه وړل دي - پدې معنی چې تل ابیب د جګړې په منځګریتوب کې د کوم دولت سره علاقه نلري.

د خلیج سرمشریزه او سیمه ایزې پایلې

د سپتمبر په ۱۴مه، د عربي او اسلامي بهرنیو چارو وزیران په دوحه کې راټول شول ترڅو د اسرائیلو د برید په اړه یو پریکړه لیک چمتو کړي، مخکې له دې چې بله ورځ قطر د عربي-اسلامي بیړنۍ سرمشریزې کوربه وي. وروستی بیان روښانه کړه چې د خلیج هیوادونو د تل ابیب یا واشنگټن پر وړاندې د معنی لرونکو ګامونو اخیستلو څخه ډډه وکړه.

سرمشریزې په متفقو توګه د اسرائیلو برید د حاکمیت، نړیوال قانون او د ملګرو ملتونو د منشور سرغړونه وبلله. د خلیج د همکاری شورا (GCC) د بلاک د دفاعي دریځ او ګواښونو ارزونو بیاکتنې غوښتنه وکړه، او ګډ پوځي قوماندې ته یې لارښوونه وکړه چې د ډله ایز مخنیوي میکانیزمونو پلي کول پیل کړي.

مګر دا څرګندونې له واقعیت څخه لرې پاتې دي. سرمشریزه پرته له کوم مشخص اقداماتو پای ته ورسیده، یوازې د عربي لسيزو بې رحمه اعلامیو ته په کلکه ټینګار وشو. په طنزیه توګه، بیان په پراخه کچه د ملګرو ملتونو او "نړیوالې ټولنې" ته په اپیلونو تکیه وکړه - دوه ادارې چې د اسرائیلو د تیري د مخنیوي کې د پاتې راتلو اوږد تاریخ لري.

په لنډه توګه، سرمشریزې هیڅ نوی شی نه دی وړاندې کړی. د فارس خلیج هیوادونه په سیمه کې د رامینځته شوي جوړښتي بدلونونو سره د مقابلي لپاره چمتو ندي، په ځانګړي توګه د 7 اکتوبر 2023 وروسته د متحده ایالاتو - اسرائیل اجندا وده کوي. په قطر برید یوازې د هغې سیمه ایز دریځ ته ګوزار نه و، بلکې د فارس خلیج ټولو هیوادونو ته یو سیګنال و، په شمول د فارس خلیج هیوادونو ته، چې اسرائیلي توغندي کولی شي او که تل ابیب اړین وګڼي برید وکړي.

د عربي هیوادونو لپاره، نور هیڅ "خوندي" ځایونه شتون نلري. د متحده ایالاتو د اېو کوربه توب یا د ډیپلوماسۍ اسانتیا هیڅ خونديتوب نه وړاندې کوي. اسرائیل ښودلې چې که دا د دوی امنیت یا ستراتیژیک ګټو ته خدمت وکړي نو د دې ځایونو سرغړونه کولو ته لیاواله دی. په پای کې، دا یوازې په قطر برید نه و. دا یو پراخ پیغام و چې موخه یې د اوږدې مودې راهیسې ساتل شوې سره کرښې له منځه وړل وو. که چیرې د قوي سیمه ایز او نړیوال غبرګون لخوا ځواب نه وي ورکړل شوی، نو دا د تل ابیب - او په پراخه کچه،

د هغې اصلي ملاتړي، واشنگټن په گټه د لويديځې آسيا د ځواک نقشه بيا رسمولو خطر لري

----- په درناوی «19-09-2025»

.....